

Monumentnummer*: 512680

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 februari 2003
Kadaster deel/nr 82774/193

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Franeker		Waadhoeke		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Kening State	12			8802 VG	Franeker		
Kening State	14			8802 VG	Franeker		
Kening State	16			8802 VG	Franeker		
Kening State	18			8802 VG	Franeker		
Kening State	20			8802 VG	Franeker		
Kening State	22			8802 VG	Franeker		
Kening State	32			8802 VG	Franeker		
Kening State	34			8802 VG	Franeker		
Kening State	36			8802 VG	Franeker		
Kening State	38			8802 VG	Franeker		
Kening State	303			8802 VG	Franeker		
Kening State	216			8802 VG	Franeker		
Kening State	205			8802 VG	Franeker		
Kening State	215			8802 VG	Franeker		
Kening State	40			8802 VG	Franeker		
Kening State	211			8802 VG	Franeker		
Kening State	217			8802 VG	Franeker		
Kening State	130			8802 VG	Franeker		
Kening State	206			8802 VG	Franeker		
Kening State	102			8802 VG	Franeker		
Kening State	112			8802 VG	Franeker		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Kening State	204			8802 VG	Franeker		
Kening State	108			8802 VG	Franeker		
Kening State	106			8802 VG	Franeker		
Kening State	208			8802 VG	Franeker		
Kening State	110			8802 VG	Franeker		
Kening State	42			8802 VG	Franeker		
Kening State	122			8802 VG	Franeker		
Kening State	124			8802 VG	Franeker		
Kening State	128			8802 VG	Franeker		
Kening State	104			8802 VG	Franeker		
Kening State	214			8802 VG	Franeker		
Kening State	212			8802 VG	Franeker		
Kening State	301			8802 VG	Franeker		
Kening State	126			8802 VG	Franeker		
Kening State	207			8802 VG	Franeker		
Kening State	213			8802 VG	Franeker		
Kening State	218			8802 VG	Franeker		
Kening State	219			8802 VG	Franeker		
Kening State	220			8802 VG	Franeker		
Kening State	1			8802 VG	Franeker		
Kening State	11			8802 VG	Franeker		
Kening State	13			8802 VG	Franeker		
Kening State	15			8802 VG	Franeker		
Kening State	17			8802 VG	Franeker		
Kening State	19			8802 VG	Franeker		
Kening State	21			8802 VG	Franeker		
Kening State	23			8802 VG	Franeker		
Kening State	31			8802 VG	Franeker		
Kening State	33			8802 VG	Franeker		
Kening State	35			8802 VG	Franeker		
Kening State	37			8802 VG	Franeker		
Kening State	39			8802 VG	Franeker		
Kening State	101			8802 VG	Franeker		
Kening State	105			8802 VG	Franeker		
Kening State	107			8802 VG	Franeker		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Kening State	109			8802 VG	Franeker		
Kening State	111			8802 VG	Franeker		
Kening State	113			8802 VG	Franeker		
Kening State	121			8802 VG	Franeker		
Kening State	123			8802 VG	Franeker		
Kening State	125			8802 VG	Franeker		
Kening State	127			8802 VG	Franeker		
Kening State	129			8802 VG	Franeker		
Kening State	131			8802 VG	Franeker		
Kening State	133			8802 VG	Franeker		
Kening State	135			8802 VG	Franeker		
Kening State	201			8802 VG	Franeker		
Kening State	203			8802 VG	Franeker		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Franeker	B			4878
Franeker	B			4963

*Omschrijving***

Inleiding

Het HOOFDGEBOUW van het Psychiatrisch ZIEKENHUIS, dat in een landelijke omgeving ligt aan de rand en ten westen van de stad Franeker, is tussen 1928 en 1930 gebouwd. Het nieuwe Gesticht is gerealiseerd als gevolg van het feit dat het Geneeskundig Gesticht binnen de stadsgrenzen niet voldoende capaciteit kon bieden om het groeiende aantal patiënten op te vangen en bovendien niet meer beantwoordde aan de vernieuwde opvattingen over de goede zorg van patiënten met een geestelijke ziekte. Op 17 oktober 1928 is de eerste steen gelegd, op 24 oktober 1930 is het nieuwe ziekenhuis officieel geopend.

Het hoofdgebouw ligt aan de noordzijde van het terrein, ten westen van de laan die vanaf de Harlingerweg loodrecht in noordelijke richting loopt. Het gebouw is naar het noorden georiënteerd. Het gebouw, ontworpen door E. & Th.R. Knevel uit Ermelo, is ontworpen in een bouwstijl met elementen ontleend aan het Zakelijk Expressionisme. Tussen 1978 en 1980 is het bouwwerk uitgebreid met een uitbouw aan de westelijke vleugel. Het WANDELPARK voor de verpleegden, dat rondom het hoofdgebouw is aangelegd, dateert uit de jaren dertig. Het padenbeloop is in grote mate nog oorspronkelijk. Aan de voorzijde van het hoofdgebouw ligt tegenwoordig een grote vijver met slingerpaden, bomen en struiken. Oorspronkelijk lagen tussen de vijver en het gebouw twee kleine ronde perken met lage struiken; het pad is door een weg van betonklinkerkeien vervangen. Aan de achterzijde is het oorspronkelijke padenbeloop nog voor een groot deel aanwezig: het bestaat uit slingerpaden en rechte paden met daartussen struiken en bijzondere bomen - waaronder acacia's en goudiepen. Het padenbeloop bij het hoofdgebouw is volgens geometrische vormen aangelegd, naar achteren toe meer

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

slingerend.

Omschrijving

Het gebouw heeft een langwerpige, geknikte plattegrond, met de bolle voorgevel in noordelijke richting. Het wordt gedekt door een samengesteld dak met zwarte Hollandse pannen. Het bouwwerk bestaat uit drie even grote delen. Het middendeel is drie bouwlagen hoog, de andere twee delen zijn twee bouwlagen hoog. Het middendeel wordt bekroond door een hoog fronton en benadrukt door een getoogde erker. Hier is later de overdekte hoofdingang geplaatst. Oorspronkelijk waren er uitsluitend de twee ingangen aan de uiteinden van het midden deel. Links en rechts van dit brede middendeel zijn de twee even lange vleugels symmetrisch geplaatst. De vleugels worden door een dwarsblok afgesloten. Aan de westvleugel is in 1978-'80 een kruisvormig bouwdeel toegevoegd dat door een L-vormige bouwdeel aan het oude gedeelte is gekoppeld. De twee vleugels worden in het midden, zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde, door in totaal vier grote bouwblokken benadrukt. De plint is in rode bakstenen opgetrokken, de rest van het bouwwerk in bruine bakstenen. In de voorgevel van het middendeel zitten links en rechts twee overdekte ingangen. De hoofdingang is nu in het midden van de erker geplaatst en is niet oorspronkelijk. Erker en fronton benadrukken het middenrisaliet dat vijf traveeën breed is. In het fronton is in natuursteen de naam van het hoofdgebouw aangebracht met erboven het wapen van Franeker. Een balustrade van bakstenen pijlers met ertussen een gietijzeren rooster siert het balkon boven de erker. De tweedelige en driedelige vensters - kruiskozijnen - met vierruits bovenlichten zijn regelmatig en boven elkaar gerangschikt over de gevel. In de derde bouwlaag zitten zeventien horizontale tweedelige en driedelige vensters (zonder bovenlicht). In de dakhellingen boven de voorgevel zijn twee houten dakkapellen met plat dak en openslaande tweedelige vensters geplaatst.

In de voorgevels van de zijvleugels zijn kruisvensters geplaatst. In de uitbouwen zijn in het midden vijfdelige vensters geplaatst. In de dakhellingen van de zijvleugels zijn aan de voorzijde in totaal twaalf dakkapellen geplaatst, plus twee op de dakhellingen van de uitbouwen.

Aan de zuidzijde, in de achtergevel, zitten getoogde meerdelige kruisvensters onder gemetselde bogen. In het middendeel zitten links en rechts de achteringen en twee gesloten loggia's. In de tweede bouwlaag zitten vijfdelige kruisvensters. In de achtergevels van de afsluitende blokken zitten langwerpige vensters en kruisvensters. Lange, meerdelige houten dakkapellen zijn op de dakhellingen van de verschillende delen geplaatst; op de kleinere uitbouwen tweedelige houten dakkapellen.

In de zijgevels, de hoofdgevels van de afsluitende blokjes aan de oost- en westzijde zitten in de eerste en de tweede bouwlaag, symmetrisch opgesteld, vier kruisvensters en in het midden een zesdelig kruisvenster. Op de dakhelling hierboven is aan beide zijden ook een langwerpige, meerruits houten dakkapel geplaatst.

Aan de voorzijde van het hoofdgebouw ligt tegenwoordig een grote vijver met slingerpaden, bomen en struiken. Oorspronkelijk lagen tussen de vijver en het gebouw twee kleine ronde perken met lage struiken; het pad is door een weg van betonklinkers gelegd in de vorm van het gebouw vervangen. Aan de achterzijde is het oorspronkelijk padenbeloop nog voor een groot deel aanwezig; het bestaat uit slingerpaden en rechte paden met daartussen struiken en bijzondere bomen, waaronder acacia's en goudiepen. Het padenbeloop is dichtbij het hoofdgebouw volgens geometrische vormen aangelegd, naar achteren toe slingerend.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het hoofdgebouw "Groot Lankum" uit 1930 horend bij het complex van het Psychiatrisch Ziekenhuis, aan de Burgemeester J. Dijkstraweg te Franeker, met bijbehorend wandelpark is van bijzonder algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een culturele en maatschappelijk ontwikkeling;
- als bijzondere uitdrukking van de ontwikkelingen die al vanaf de laatste decennia voor de eeuwwisseling binnen de gezondheidszorg hebben plaatsvonden, in het bijzonder met betrekking tot de zorg voor geestelijk zieken;
- als bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling;
- voor het oeuvre van de architect;
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- vanwege het materiaalgebruik en de ornamentiek;
- vanwege de samenhang tussen interieur en exterieur;
- als essentieel onderdeel van een groter geheel dat cultuurhistorisch en architectuurhistorisch van nationaal belang is;
- vanwege de situering, verbonden met de verandering van opvattingen binnen de gezondheidszorg met betrekking tot de zorg van geestelijk zieken;
- vanwege de architectonische gaafheid van het exterieur;
- in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van het hele complex;
- vanwege de architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheid op provinciaal niveau.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Cultuur, gezondheid en wetenschap	Gezondheidszorg	Psychiatrische inrichting
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Wandelpark

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument